

**QƏMBƏROVA GUNEL İ.**  
**Azərbaycan Dillər Universiteti**  
**m.gunel8@gmail.com**

**İSPAN DİLİNİN TƏDRISİNDƏ OXUYUB-ANLAMA VƏRDIŞLƏRİNİ  
FORMALAŞDIRAN ÇALIŞMALAR**  
**Xülasə**

Xarici dilin tədrisinin mühüm vəzifələrindən biri də oxu təlimidir. K.D.Uşinskinin ardıcıllarından biri olan V.A.Flerov oxu dərslərinin təşkilinə dair fikirlərini belə formalaşdırır: “Bizim vəzifəmiz uşaqlara oxuyub düşünməyi, oxuyub hiss etməyi, oxuyub yaşamağı öyrətməkdir”.

Oxuya verilən tələbləri iki qrupa bölmək olar:

1. Asan mətnlərin oxunmasına verilən tələblər.
2. Nisbətən çətin mətnlərin oxunmasına verilən tələblər.

Asan mətnlər dedikdə elə mətnlər nəzərdə tutulur ki, tələbələr onları sürətlə oxuyub başa düşə bilsinlər: mətnlərin tərkibində olan naməlum sözlərdən baş çıxara bilsinlər, ya da onların mənasını kontekst və ya digər vasitələrin köməyi ilə başa düşsünlər.

Nisbətən çətin mətnlər dedikdə isə elə mətnlər nəzərdə tutulur ki, onların bəzi hissələri oxu zamanı bilavəsitə başa düşülmür. Bu mətnlərdə ümumi mənanın başa düşülməsi üçün zəruri olan, lakin mənası zənnətmə yolu ilə anlaşılmayan sözlər, ifadələr və qrammatik quruluşlar ola bilər.

Mətnlərin oxunub başa düşülməsi özü də şifahi nitqin inkişafına xidmət edir. Əgər tələbə müəyyən lüğət ehtiyatına, qrammatik qaydalara aid biliyə sahib olmuşsa, onun şifahi danışmasına heç bir şübhə qalmır. Tələbə o vaxt sərbəst danışa bilər ki, müəllim öyrətdiyi oxu mətnini, mətnin lüğətini və qrammatik materialı yaxşı mənimsəmiş olsun.

**Açar sözlər: oxuyub-anlama, proses, bacarıq**

**Ключевые слова: понимание прочитанного, процесс, способность**

**Key words: reading, comprehension, process, ability**

İspan dilinin tədrisində böyük əhəmiyyəti olan mürəkkəb problemlərdən biri də oxu tədrisi məsələsidir. Oxu nitq fəaliyyətinin bir növüdür. Bu problem öz aktuallığını xarici dilin tədrisində həmişə saxlamaqdadır. Bu məsələyə xüsusi elmi tədqiqat işləri həsr olunmuşdur. (1)

Xarici dillərin müasir tələblər baxımından öyrədilməsi oxu qarşısında ciddi tələblər qoyur. Bu tələblərə yaxşı cavab verməkdən ötrü tələbələrdə elə oxu bacarıq və vərdişləri yaratmaq lazımdır ki, onlar oxuduqları mətnləri lüğətsiz başa düşsünlər. Tələbələr sinifdə oxuduğu mətnlərlə kifayətlənməməli, onlar əlavə oxu kitabları ilə öz oxu vərdişlərinin inkişaf etdirməyə çalışmalıdırlar. Tələbələr oxu zamanı leksik və qrammatik materialları da yaxşı öyrənirlər. Oxunun məqsədi də

bunu tələb edir. Şifahi nitqin dinlənilməsində olduğu kimi, oxu zamanı da nitq qavranılır və dərk edilir.

Prof.P.J.Barsuk oxunun psixoloji cəhətindən danışaraq yazır : “Mətnin dərk edilməsi onun qavranması keyfiyyətindən asılıdır. Qavramada olan səhvlər, məsələn, formaca oxşar sözlər işlədilməsi sözlərin düzgün oxunması və s. mənanın təhrifinə gətirib çıxarır. Mənanın düzgün başa düşülməməsi isə söz formasının və s. yanlış qavranılmasına səbəb olur”. (2)

Oxunan materialların dərk edilməsi məsələsi xarici dilin tədrisində çətin problemlərdən biridir. Buna görə oxunun düzgün təşkilindən çox şey asılıdır. Əgər tələbə oxuduğu mətni başa düşmürsə, demək həmin mətn tələbənin bilik səviyyəsindən çox fərqlidir, yəni o mətnə həddindən artıq yeni leksik və qrammatik material vardır.

Başqa dillərdə olduğu kimi İspan dilində oxunun bir neçə növündən istifadə edilir. Müəllim bu növlərdən lazımi məqsədlər üçün istifadə etdikdə yaxşı nəticə əldə edir. Metodistlərin bir qrupu oxunu analitik və sintetik adlandırır. Bu oxu növləri doğrudan da təhsil ocaqlarımızda özünəməxsus yer tutmuşdur. Son zamanlar analitik oxuya daha çox meyl olmasına baxmayaraq sintetik oxu məsələsi proqramın qarşıya qoyduğu məqsəddən irəli gələn bir tələbdir. Sintetik oxu asan mətnlərin lüğətsiz oxunmasına imkan yaradır. Göstərilən hər iki oxu növü bir-birini tamamlayır. Əgər mətnə yeni söz və qrammatik qayda çoxdursa, onda analitik oxudan daha çox istifadə olunur və əksinə, mətnə yeni söz və qayda azdırsa, bu zaman sintetik oxuya daha çox yer verilir.

Məsələn A2 səviyyəsində olan növbəti mətnlər sintetik oxuya misaldır

*Mətn No 1*

**¿Te gusta leer?**

¿Te gusta leer? Yo leo un libro todas las semanas. Y a veces, leo dos libros. Además, soy periodista y tengo que leer mucho en el trabajo. Soy especialista en noticias científicas y todos los días escribo un artículo

Yo siempre compro libros en esta librería. Es muy grande, ¿verdad? La dueña se llama Teresa y es una mujer muy simpática. Además, ella sabe mucho sobre libros. Todas las semanas voy a la librería a comprar un nuevo libro. A veces, no sé qué libro escoger. Entonces, yo pregunto a Teresa y ella siempre dice “Los mejores libros son los de Cervantes y Gabriel García Márquez”.

Por la noche, después de cenar, voy al salón a descansar. Me siento, abro un libro y empiezo a leer. A veces, escucho música al mismo tiempo. Me gustan los libros de historia. En especial, me gustan las biografías. La vida de actores, deportistas o políticos es muy interesante. Y yo siempre aprendo muchas cosas nuevas. Los libros son mejores que la televisión.

Bu mətnə tələbələrə lüğətsiz oxumağa və onu tərcümə etməyə imkan yaradır. Mətnə yeni söz və qayda azdır və bu da müəllimə imkan yaradır ki, yeni başlayanlar, yəni A1-A2 səviyyəsi olan tələbələrlə iş zamanı sintetik oxudan istifadə etsin.

Növbəti mətn isə analitik oxuya nümunədir

*Mətn 1*

### **Trabajar sin parar**

En cualquier rincón del mundo, las mañanas llegan acompañadas de la sintonía del despertador: es hora de ir a dar el callo. Mientras las máquinas no lo hagan todo por nosotros, no nos quedará más remedio que ganarnos el sueldo cada día como todo hijo de vecino. Sin embargo, las mejoras tecnológicas de los últimos 30 años han abierto las puertas a un debate muy interesante: la posibilidad de trabajar menos sin dañar la economía del país.

¿Cómo verías trabajar un par de horas menos al día? Existen estudios que alientan la implantación la jornada de 6 horas diarias. Según sus partidarios, de extenderse este modelo, los trabajadores tendrían más tiempo libre para el ocio y el consumo, generando así nuevas oportunidades de negocio. Además, dispondríamos de más tiempo para el ejercicio físico, lo que redundaría en una mejora de nuestra salud tanto física como mental. La consecuencia lógica de este modelo es casi paradójica: trabajar menos, aumentaría la productividad de las empresas, ya que un trabajador feliz y sano trabaja más.

En los últimos años muchas empresas se han subido al tren del teletrabajo por sus múltiples ventajas. ¿Quién no querría ahorrarse todas esas horas de atascos detrás del volante o atrapados como sardinas en lata en el vagón del metro? Por si no fuera suficiente aliciente, la disminución de los vehículos en la carretera reduce el número de accidentes de circulación, además de ser bueno para el medio ambiente, por la reducción de la polución originada por el tráfico.

Por supuesto, existen detractores del teletrabajo que no están por la labor de apoyar este modelo. Como en todo debate, siempre hay quien no da su brazo a torcer y rebate cualquier argumento. Pero también es cierto que, si queremos buscarle pegos, estas no faltan. Si escogiéramos teletrabajar, pasaríamos más tiempo del habitual en casa, lo que contribuiría al sedentarismo, al aumento de peso y al incremento de las discusiones familiares. Además, debido al poco o nulo contacto con nuestros compañeros de trabajo, socializaríamos menos, algo que, además, se agravaría para aquellos que vivieran solos.

Así pues, el meollo de la cuestión reside en encontrar el equilibrio entre trabajo, ocio y conciliación familiar. Con el apoyo de la tecnología, las sociedades están evolucionando a pasos agigantados y el modo en el que afrontamos nuestras obligaciones laborales no será ajeno a estos cambios. Sin embargo, la cruda realidad nos dice que, pase lo que pase, y mientras no llegue ese cambio o nos toque la lotería, mañana habrá que ir a trabajar.

#### Vocabulario

- rincón: lugar retirado u oculto
- sintonía: música única que ayuda a diferenciar un programa de televisión de otro
- dar el callo: trabajar

- quedar más remedio: no haber otra opción
- debate: discusión en la que dos o más personas opinan acerca de uno o varios temas
- alentar: animar, impulsar
- implantación: establecer o instaurar una cosa
- modelo: cosa que sirve como pauta para ser imitada
- redundar: producir cierta cosa un beneficio para alguien o algo
- paradójico: algo que es contrario a la lógica
- teletrabajo: trabajo que se realiza desde casa
- atasco: acumulación excesiva de vehículos que impide la circulación normal
- lata: recipiente de metal para conservar sólidos o líquidos
- aliciente: estímulo, incentivo
- polución: contaminación del aire producida por la actividad de las personas
- detractor: que critica a una persona o cosa o manifiesta un juicio peyorativo por no estar de acuerdo con ella
- estar por la labor: mantenerse atento y dispuesto a desarrollar una labor o actividad determinada
- dar el brazo a torcer: ceder en una opinión o una decisión aceptando la de los demás
- pega: dificultad o inconveniente que se presenta o que alguien pone para la realización de algo
- sedentarismo: modo de vida de las personas que apenas hacen ejercicio físico
- agravar: empeorar

Bu mətndə çoxlu yeni söz və söz birləşmələri, həmçinin frazeoloji birləşmələrə rast gəlinir. Bu səbəbdən analitik oxudan daha çox istifadə olunur. Mətni oxuyub anlama asan olsun deyə müəllim mətnlə bərabər yeni olan sözlərin, frazeoloji birləşmələrin lüğətini də mətnlə bərabər verir. Lakin bu zaman onların tərcüməsini deyil ispan dilində tərifini, sinonimlərini və ya antonimlərini təqdim edir. Bu həm tələbənin söz bazasını artırmağa, həm də bildikləri sözləri və ya birləşmələri daha tez mənimsəmələrinə kömək edir.

M.A.Bibnikova oxunun sistemli aparılması tələbini irəli sürərək qeyd edirdi ki, metodik sistem materialın bütövlükdə və onun ayrı-ayrı hissələrinin başa düşülməsi, tələbələrin qavrama və inkişaf qanunauyğunluqlarının nəzərə alınması, ildən-ilə keçdikcə ifadəli şəkildə oxu vərdişlərinin mürəkkəbləşdirilməsi əsasında yarahılmalıdır.

Bildiyimiz kimi Azərbaycanda xarici dillərin, o cümlədən ispan dilinin tədrisi zamanı oxu bacarıqlarının formalaşdırılmasına xüsusilə önəm verilir. Hətta qeyd etmək istərdim ki, oxu bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi dinləmə, yazı və danışığıdan fərqli olaraq daha çox ön planda durur. Buna səbəb olan faktorlar vardır. İlk öncə tələbələrə ispan dilində anlayaraq oxumanı aşılamaq lazımdır. Belə ki, bu dildə anlayaraq oxuya bilmək tələbənin dünyagörüşünün genişlənməsinə kömək edə bilər. Digər bir faktor kimi oxu bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi digər bacarıqların yeni

yazı, danışiq və dinləmə bacarıqlarının da formalaşmasına bir başa yaxud dolayı yolla təsir edə bilməsidir. Məsələn, müəllim tələbələrə ispan dilində müəyyən bir mətn oxumalarını və oxuduqdan sonra həmin mətni öz sözləri ilə danışmalarını tələb edir. Bu tip tapşırıqları sadəcə oxu deyil, o eyni zamanda danışiq və dinləmə bacarıqları da inkişaf etdirəcəkdir. Çünki, hansısa bir mətnin dərstdə uca səslə oxunması dinləmə, həmin mətni şagirdlərin öz sözləri ilə ifadə etmələri danışığa da təsir edir.

Biz yaxşı bilirik ki, müəyyən bir mətni sadəcə oxumaqla onu başa düşərək oxumaq arasında fərqlər vardır. Anlayaraq oxumaq verilmiş müəyyən bir mətnin mənasını dərk etmək və oxucunun öncədən bildikləriylə integrasiya etmək qabiliyyətidir. Səmərəli oxu anlama üçün tələb olunan əsas bacarıqlara – sözlərin mənasını, həmçinin kontekst daxilindəki mənasını anlamaq, mətnlə bağlı düzgün mühakimə yürütmək kimi bacarıqlara sahib olmağı tələb edir. Digər bacarıqlar da vardır ki, onlar anlayaraq oxumağınıza kömək edir. Bu bacarıq əsasən fonetik prinsipə əsaslanır və eşitdiyimiz, lakin yazılı şəkildə görmədiyimiz müəyyən bir sözün tələffüz edə bilməyinizlə bağlıdır.

Müəllim təlim-tədris prosesində, xüsusilə dərs dedikləri tələbələrin həyatında mühüm rol oynayır. Müəllimin rolu sadəcə təhsil prosesilə məhdudlaşmır, o həmçinin tələbələrin yaxın dostu əvəzsiz məsləhətçisi və motivasiya mənbəyidir. Müəllim hər zaman tələbə təfəkkür və nitqinin inkişaf etdirilməsinə səy göstərməlidir. Bunun üçün fəal / interaktiv təlim metodlarının imkanlarından istifadə edilməlidir. Fakt, əşya və hadisələrin müqayisəli və oxşar cəhətlərinə üstünlük verməlidir.(3)

Mustafa Kamal Atatürkün müəllim haqqında dediyi bir müdrik kəlamı xatırlayaq:

“Müəllim şam kimidir, özü yanıb tükənərkən ətrafını işıqlandırır”. Müəllimin ən ümdə vəzifəsi tələbələrə şəxsiyyət kimi yanaşmaq, tədris prosesində onların maraqlarını, fərdi və yaş xüsusiyyətlərini nəzərə almaq, tədris prosesinə xidmət edən səmərəli fəaliyyət növlərindən, çalışmalar sistemindən istifadə etmək və sonda onları qəbul olunmuş standartlar üzrə düzgün və obyektiv şəkildə qiymətləndirməkdir.

Tələbələrdə oxu bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün bir sıra strategiyalar mövcuddur və müəllimin vəzifəsi isə həmin strategiyalardan qarşısına qoyduğu hədəflərinə və şagirdlərin maraqlarına uyğun olaraq istifadə etməkdir. (4) Ümumiyyətlə oxu dərsi üç mərhələdən ibarətdir:

1. Oxudan əvvəlki mərhələ;
2. Oxu prosesindəki mərhələ;
3. Oxudan sonrakı mərhələ.

İlk mərhələdə tələbələr oxunulacaq mətnlə tanış olur. Mətnlər tələbələrin qabiliyyətlərinə uyğun olmalıdır. Belə ki:

Oxu mətnlərinə aid şəkilləri, fotoşəkilləri, mövzuları, yarımbaşlıqları elə seçib qurmaq lazımdır ki, tələbələr onlardan istifadə etməklə mətn haqqında əvvəlcə öz fikirlərini söyləyə bilsinlər.

Oxunacaq mətnin əsas leksik materialını özündə əks etdirən hər hansı məlum mətn varsa, onu mütləq tələbələrin yadına salmaq lazımdır. Tələbələrə ana dilindən onlara məlum olan oxşar mətnləri xatırlatmaq lazımdır. Mətnin mənasını özündə əks etdirən əsas söz və ifadələri verməklə, tələbələrə mətnin məzmununa dair şəxsi fikir söyləməkdə kömək etmək olar. Mətnin məzmununa yaxın olan informasiyaları tələbələrə xatırlatmaq olar.

Bu zaman tələbələr bir-biri ilə və ya müəllimlə mətnin adı haqqında diskussiya edə və öz fikirlərini bölüşə bilirlər. Bunun üçün müxtəlif iş formalarından qruplarla, cütlərlə və müstəqil işdən istifadə etmək mümkündür. Bütün iş formalarında müəllim nəzarəti əsas faktordur.

İkinci mərhələdə tələbə sadəcə mətnin adı ilə deyil, məzmunu və mənası ilə tanış olur, onu dərinlən təhlil etməyə çalışır. Bu mərhələdə aşağıdakı tapşırıq növlərindən istifadə etmək olar:

1. Mətnə suallar qurmaq
2. Buraxılmış sözləri və ya ifadələri yerinə qoymaq
3. Mətnin məzmununa dair məntiqi plan tərtib etmək
4. Qrammatik hadisələri bir-birindən fərqləndirmək
5. Mətdən sitatlar gətirməyi bacarmaq
6. Mətnin növünü, mövzusunu, məqsədini müəyyənləşdirməyi bacarmaq

Nəhayət sonuncu mərhələdə tələbələr öyrəndiklərini tətbiq etməyi, oxumaqla əldə etdikləri biliklərdən yazı, danışiq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsində istifadə etməyi öyrənirlər. Bu mərhələdə müəllim nəzarəti ilk iki mərhələdə olduğu qədər vacib deyil. Tələbə əsas icraçı, fikrini müstəqil şəkildə ifadə etməli olan şəxs, müəllim isə müdaxilə etməyən, verilmiş mətni tələbələrin anlayıb anlamadığını öyrənən bir izləyicidir. Bu mərhələdə aşağıdakı fəaliyyət növlərindən istifadə oluna bilər:

1. Oxunmuş mətn əsasında yeni mətn tərtib etmək
2. Mətnin məzmununu yazılı şəkildə şərh etmək
3. Fellərin zamanını, şəxsini dəyişdirmək, konkret sözlərin sinonimini, antonimin, eyni kökdən olan sözləri seçmək və s.
4. Məzmunundan istifadə edərək inşa yazılması, rollu oyunlar və s.

Tələbələrin dil səviyyəsinə uyğun olaraq tərtib edilmiş tapşırıqlar hər cəhətdən özünü doğrultmalıdır.

İndi isə oxunun hər üç mərhələsini əhatə edən tapşırıqlar sistemini nəzərdən keçirək:

### **La residencia**

-Mario, ¿puedes apagar el ordenador? La cena ya está hecha. La sopa ya está fría.

-Un momento, mamá, que hablo con unos amigos colombianos. Acabo enseguida.

Mario se despide de sus amigos a través de Internet y va a cenar. Su padre está preocupado. -El abuelo tiene un pequeño problema con la pierna derecha y casi no puede caminar. Ya no puede vivir en su casa solo-dice-. Ya es mayor. Está cansado. -¿Y qué dice él? -pregunta la madre. -Está triste. Dice que no quiere ir a una residencia, claro. ¿Qué va a decir? Pero no hay otra salida. Está enfermo-contesta el padre. Pero solo ya no puede vivir. -El abuelo es muy simpático, ¿por qué no viene a vivir con nosotros? -pregunta Mario. -No, hijo, no puede ser-dice el padre-. En primer lugar, por- que él no quiere, y en segundo lugar, porque este piso es muy pequeño. -Hombre, las residencias hoy son muy buenas-dice la madre. -Las residencias buenas son bastante caras, pero él tiene una buena pensión-dice el padre. -El dinero no es un problema, -Desde luego, si no puede caminar, no hay otra solución -dice la madre. Seguro que está mejor en una residencia que en su casa. El padre saca un papel de la cartera. -En la residencia El Descanso hay sitio -dice-. Podemos re- llenar el impreso de la solicitud por Internet. ¿Me puedes ayudar, Mario? Ésta es la dirección de su página web. -Claro, papá. Después de cenar, vamos al ordenador. -El Descanso es una residencia muy buena y está cerca de aquí, además dice la madre. Los padres de Anita, la chica de mi trabajo, viven allí y están muy contentos. La directora es muy dinámica y muy moderna, Unas semanas más tarde, Mario y sus padres acompañan al abuelo a la residencia. Es un edificio moderno, limpio. Cuando atraviesan el jardín saludan a los ancianos. Unos pasean, otros están sentados y leen el periódico o conversan. Un grupo juega a la petanca. Aunque es invierno, hace sol y la temperatura es agradable. - ¿Ves, papa? -dice el padre de Mario al abuelo-. Es un sitio muy agradable. Aquí seguro que está mejor que en casa. Además, hay enfermeras. -Yo no necesito enfermeras, necesito mis cosas, mis recuerdos -dice el abuelo, aunque sabe que sus argumentos no sirven-. Esto está lleno de viejos. -Hombre, papá. Es natural-dice su hijo-. Todos envejecemos y necesitamos ayuda. Mira, ya estamos.

Pasa el invierno y en la primavera, un día llaman a la puerta. Mario abre. Un agente de la policía de tráfico dice a la madre que su marido ha tenido un accidente con el coche. La madre llama al hospital. El médico dice que su marido tiene problemas graves en una pierna y no puede caminar bien. La madre va al hospital y se pasa allí toda la tarde. Por la noche, cuando regresa a casa, ve que Mario está con el ordenador. - ¿Haces los deberes? Es tarde. ¿No vas a dormir? -dice ella. -No, mamá, relleno este impreso para papá-contesta él. - ¿Qué impreso? -El impreso ese de la residencia-dice el niño-. Si papá no puede caminar, necesita ir a la residencia, ¿no?

Mətnin mənasını özündə əks etdirən əsas söz və ifadələri verməklə, tələbələrə mətnin məzmununa dair şəxsi fikir söyləməkdə kömək etmək olar. Onlara növbəti sualları verməklə mətn barəsində diskussiya edə bilərik və beləliklə onlar da öz

fikirilərini bölüşə bilər və bunu müzkirə edə bilərlər. Burada əlbəttə müəllim nəzarəti əsas faktordur :

1. ¿Las personas mayores deben vivir en su casa o en una residencia?
2. ¿Qué argumentos hay a favor o en contra de las residencias?
3. ¿Qué opina usted?
4. ¿Qué experiencias tiene sobre este tema?

İkinci mərhələdə tələbələr mətni oxuyur və tərcümə edir, mövzu ilə tanış olur və artıq onu dərinlən təhlil etməyə başlayırlar. Mətnin məzmununa dair məntiqi plan tərtib edirlər, növbti çalışmada olduğu kimi buraxılmış Ser və Estar fəllərini müvafiq forma və zamanda yerlərinə qoyurlar :

A- *Rellene las frases con la forma adecuada de los verbos **Ser** o **Estar** en presende de indicativo.*

1. La comida..... hecha.
2. La sopa ..... fría.
3. El padre ..... preocupado.
4. El abuelo ..... muy simpático.
5. Yo ..... cansado.
6. Nosotros no .... tristes.
7. Los niños ..... enfermos.
8. Ustedes ..... muy contentos, ¿no?
9. La residencia ..... moderna.
10. Y nosotros, ¿por qué .....sentados aquí todo el día?

B. Mətnə aid suallara cavab vermək- *Conteste a las preguntas :*

1. ¿Por qué está preocupado el padre?
2. ¿Por qué está triste el abuelo?
3. ¿Qué dice la madre sobre la residencia?
4. ¿Por qué va la policía a casa de la familia?
5. ¿Qué hace el niño, al final, con el ordenador?

Və nəhayət sonuncu mərhələdə tələbələr öyrəndiklərini tətbiq etməyi, danışıq bacarıqlarının inkişaf etdirməyi, oxumaqla əldə etdikləri biliklərdən yazıda istifadə etməyi öyrənirlər. Buna misal olaraq, tələbələrdən mətni təqdim olunan suala cavab verməklə bitirmək tələb olunur:

A. Termine la historia : ¿Qué dice la madre al niño al final de la historia?

B. Sinónimos - ¿Qué frases de las dos columnas expresan aproximadamente lo mismo?

|                              |                          |
|------------------------------|--------------------------|
| 1. Tiene problemas graves    | a. Es mayor              |
| 2. Se pasa allí todo el día  | b. Está lleno de abuelos |
| 3. Está allí una semana      | c. No puede caminar      |
| 4. Vuelve dentro de dos días | d. Está preocupado       |
| 5. Tiene problemas           | e. No hay otra salida    |
| 6. Dice adiós                | f. Se despide            |



|                                  |                                |
|----------------------------------|--------------------------------|
| 7. Tiene problemas con la pierna | g. Hace buen tiempo            |
| 8. Es la padre de mi padre       | h. Acompañan al abuelo         |
| 9. Tiene muchos años             | i. Regresa pasado mañana       |
| 10. Es la única solición         | j. Tiene problemas importantes |
| 11. Van con el abuelo            | k. Está allí 24 horas          |
| 12. La temperatura es agradable  | l. Está allí siete días        |
| 13. Aquí hay muchos abuelos      | m. Es mi abuelo                |

C. Complete las frase con la forma adecuada de estos verbos, en presente de indicativo.

**Verbo *querer***

1. Los abuelos ..... ir a la residencia.
2. Ella ..... ir, pero él , no.
3. Y tú, ¿..... ir?
4. No, yo tampoco ..... ir.
5. Pues nosotros ..... ir a una, pero dentro de unos años.

**Verbo *poder***

1. ¿Carmen y tú ..... venir mañana?
2. Lo siento, no..... .
3. ¿Por qué no..... venir?
4. Carmen no ..... venir, esta semana, pero yo, si quieres, ..... venir mañana.

Ümumiyyətlə qeyd etmək lazımdır ki, oxu bacarıqlarının inkişafına yönəlmiş çalışmalar sistemi xarici dilin öyrənilməsində bu və ya digər dərəcədə önəmli rol oynayır. Bu tapşırıqlar anlayaraq oxumanı inkişaf etdirir, söz bazasının çoxalmasına təsir edir, səlis, sürətli şəkildə oxumağı formalaşdırır. Eyni zamanda oxu çalışmalarının yerinə yetirilməsi sadəcə oxu deyil, eyni zamanda danışiq, dinləmə və yazı bacarıqlarının inkişafını şərtləndirir. Məsələn:

**Mi nueva casa**

Yo vivo en Granada, una ciudad pequeña que tiene monumentos muy importantes como la Alhambra. Aquí la comida es deliciosa y son famosos el gazpacho, el rebujito y el salmorejo.

Mi nueva casa está en una calle ancha que tiene muchos árboles. El piso de arriba de mi casa tiene tres dormitorios y un despacho para trabajar. El piso de abajo tiene una cocina muy grande, un comedor con una mesa y seis sillas, un salón con dos sofás verdes, una televisión y cortinas. Además, tiene una pequeña terraza con piscina donde puedo tomar el sol en verano.

Me gusta mucho mi casa porque puedo invitar a mis amigos a cenar o a ver el fútbol en mi televisión. Además, cerca de mi casa hay muchas tiendas para hacer la compra, como panadería, carnicería y pescadería.

A- Contestar a las preguntas:

- 1) ¿En qué ciudad está la casa?

- 2) ¿Cuántos dormitorios tiene la casa?
- 3) ¿Qué tipo de tiendas hay cerca de la casa nueva?
- 4) ¿De qué color son los sofás del salón?
- 5) ¿Qué comidas son famosas en Granada?

B- Marque verdadero o falso:

- |                                                    |   |   |
|----------------------------------------------------|---|---|
| 1. Él vive en una ciudad grande                    | V | F |
| 2. Aquí hay las comidas deliciosas                 | V | F |
| 3. Su casa es muy grande y tiene muchos pisos      | V | F |
| 4. Él puede invitar a sus amigos a cenar a su casa | V | F |
| 5. El territorio de casa es muy bueno              | V | F |

### İstifadə edilmiş ədəbiyyat.

1. Kərimov F.H.Şifahi nitqin inkişafı yolları.Bakı, 1999
2. Səkkizillik məktəbdə xarici dillərin tədrisi. Bakı, 1967
3. Səfiyev Ə.Y. Oxunun təlimi prosesində monoloji nitqin inkişaf etdirilməsi. ADU., “Elmi xəbərlər”, Bakı.2006
4. Yusifov G.H. Çalışma; Dil dərslərində ondan səmərəli istifadə yolları. Metodik vəsait. Bakı, 2021
5. Joaquín Masoliver Historias breves para leer, Nivel elemental. España, 2000
6. Joaquín Masoliver Historias breves para leer, Nivel intermedio. España, 2000
7. Marta Baralo, Marta Genís, María Eugenia Santana ANAYA Vocabulario Medio B1, Argentina, 2000

**Г. Гамбарова**

### **Задачи для формирования привычки для понимания прочитанного в испанском языке**

#### **Резюме**

Понимание чтения это сложный когнитивный процесс, который зависит от целого ряда ингредиентов, которые все вместе автоматически работают. Процесс понимания зависит от навыков и стратегий читателя. Если читатель знает, какие стратегии назоются важными и спочевыми, то это будет более легким процессом понимания. Читатели должны знать, как использовать соответствующие навыки для понимания прочитанного. Другим важным моментом является то, как учитель организует этот процесс. Ответственность учитель также влияет на процесс понимания. Важность лингвистических факторов в чтении еще больше связана с процессами понимания прочитанного. Языковые особенности объясняют трудности предложения. Понимание чтения определяется как результат декодирования слов и восприятия речи.

Лингвистические процессы, включенные в понимание устного языка, сильно ограничивают процесс понимания прочитанного.

G. Gambarova

### **Reading and comprehension skills developing exercises in Spanish teaching Summary**

Reading comprehension is a complex cognitive process that depends a number of ingredients all working together in a automatic way. Comprehension process depends on reader's skills and strategies. If reader knows what strategies are important and crucial, it will be more easy comprehension process. Readers should be aware of using appropriate skills for reading comprehension. Another main point is how teacher organizes this process. Teacher's responsibility also has influence on comprehension process. The importance of linguistic factors reading relate even more to reading comprehension processes. Linguistic features explains the difficulties of a sentence. The reading comprehension is defined as the product of word decoding and listening comprehension. The linguistic processes involved in the comprehension of oral language strongly constrain the process of reading comprehension.

***Rəyçi : Dos. Aynur Quliyeva***